LVDOVICI IVSTI
GALLIÆ, ET NAVARRÆ
Regis Inuictissimi
VITA, ET VIRTVTES
QVADRAGINTA ELOGIIS
explicata, Occasione Funeris eidem decreti
A SORORE AMANTISSIMA,
CHRISTIANA
SABAVDIÆ DVCE, CYPRI REGINA,
Anno Domini M. DC. XLIII.

Auctore ALOYSIO IVGLARIS, *è Societate* IESV.

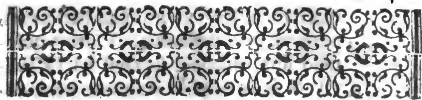

LVGDVNI, ET BONONIÆ,
Typis Nycolai Tebaldini M. DC. XXXXV.
Superiorum permissu.

V. Modronus pro Eminentiss. & Reuerendiss. D. D. Card. Archiepisc.

Imprimatur.

Inquisit. Bonon.

ILLVSTRISS. DOM.
D. PAVLO SCIPIONI
MAGNANIO
Marchioni Camagnę, Comiti Tetoli, Bononiensi Senatori, &c.

Agnæ Reginæ, pro Rege maximo lacrymas, ad prę- li nostri gemitus iterum excitatas tibi, Illustriss. D. deuotas opto; vt LVDOVICVS qui tuo viuebat in corde, mortuus versetur ob oculos; & transmissa in Filium tessera, ne iure cessisse videatur hospitij, sub omnium virtutum habitu, ad animum pacem omnibus diuersurus accedat. Suspensa dudum pro foribus Gallica stemmata, vt Aedes tuas Priuatæ Felicitati consecratas, euocata in partem symboli lilia, publicam facerent, quæ-

Ea est Palatij epigraphe lilia publicæ felicitatis notæ.

quærentem Regiis Virtutibus Patronum, progredi non patiantur. Videbis quicquid fuit, quicquid superest LVDOVICI; & qui eius olim Animum penè deuinxeras, cognosces quale patrimonium iàm tùm possideres, cùm se testaretur ex animo tuum. Videri poterant adoleuisse prouentus, effusi a magno Patruo sanguinis, quo irrigata dudum Gallia, messem regiam nascituris maturabat, si meritum a maioribus, maximus, emendicares. Magnus animus, quem in nomine minuisti, vt virtuti deberentur incrementa, non Generi; vectigales vt Cœlos faceret, inuenit egentes, & fatigatos Athlantes, Herculeo vt humero fulcirentur. Tàm ampla Naturæ, & Fortunæ decora, dùm parentem illustrarent, erudiebantur ad tua; & pro Iulo erant rudimenta, quæ summum fecerant Aeneam. Siquidem meritò pro Re Bononiensium publica Vexillū euentilās libertatis, turbidissima hac Italię procella, quà vt Pacem diutiùs desperaret Italia, Iris ipsa fecialis, ab aris exorta facem conijcere, toti Classi minabatur incendia, vbi illud omnibus charum auribus, E N EGO VESTER, inclamasti; repentè exorta securitas, & vallum timidis cordibus

Legatus ad Venetam Rempub. Regis, & nomen ob beneuolētiam Marchioni testabatur Aeneas Magnanius.

Caroli Maturæ Ducis primus Cōsiliarius, & Alexandri Ducis Mirādulæ vnicus administer; successoris etiam in pueritiæ tutela cum Cōsanguineis triumuir.

Vexillifer creatus ann. 1643.

Virg. 5.

bus circumductum. Regij etiam ominis auspex Columba, iàm euocari indidem videbatur, vbi maiora perstrepebant discrimina; nam si cædes, & arma ferunt pacem, feracissimus pacis campus est, qui pacis desperationem cōcepit. & equidem oleam hanc, tàm felicitèr exculta tibi dudum Pallas debebat; vt qui tenerioribus annis nouæ militiæ trophæa stilo descripseras, pax tibi cæderet in trophæum. Sed parco ingenuum sanguinem pluribus excitare. Titulum statui Regis ter maximi laudibus Nomen tuum; vlteriùs quicumque calamum, vrget, metam videat modestiam tuam, quæ aras, amori etiam imperuias, statuebat. Tantùm addo, quod Aloysius Iuglaris, quia Dei hominis elogio, apotheoses hominum didicit consecrare; & ab Vncto Deo, ne omninò descenderet, Christos eius semideos deriuare, ne tandiù incolumem integramque calami maiestatem imminuat, hāc vnam illi gloriam vouere poterat, vt nouo hoc Cælo, auram tuam illius sublimati aucuparer. Sydus est ab occasu gemini solis exortum; qui Gallia, & Italia, orbe veriùs vniuerso, supra soles geminos, illuxerunt; & Phœnix ab aromatum, & medullarum

Libellus a Marchione editus.

Christus Iesus, siue Dei hominis elogia.

Victoris Amadei Sab. Ducis funus, & Elogi.

Ce-

Cedri cineribus gloriæ æternitatis auctoratus; vmbram tui ne fugeret patrocinij, aut lucem hanc illustrissimam non sustineret? Tu, qui illum nolis non admittere; me nequeas, qui Regem Christianissimum, CRISTIANAM Regiam sororem, & vtriusque Genium offero Aloysium Iuglaris. Quare eam, quàm mutuò vobis rependitis nominis immortalitatem, Tibi, & Coniugi illustrissimæ, omni æternitatis fœnore cumulatissimam, vouebat.

Illustriss. Dominationis tuæ.

Addictiss. & Obsequentiss. Seruus.

Carolus Manolessius.

INDICTIO FVNERIS.

PARENTALIA Fratri
CRISTIANA persoluens
Amisisse se Patrem profitetur in Fratre.
Henrico debet, quòd viuere cœperit;
Ludouico, quod non desierit.
Iusta IVSTO negare
Nisi iniusta non potest.
Adeste igitur, luctuum socij,
Quos illa libentiùs adsciseeret gaudiorum.
In eius detrimentis
Vestra cognoscite,
Nisi solutis in pluuiam nubibus
Læsæ Serenitatis frustrà imploratis aspectum.
Heu Cæci!
Cæcam mortem qui fingimus!
Vidit illa nimiùm magnificentiam
Funeris,
Quo in luctus suos non auara Regina
Victorem coniugem dedicauit.

Accendere tot faces in tam frigido
Monstro
Pompa persimilis desiderium.
Crebras Christianæ
Funerum occasiones datura,
Illi post Maritum Filium abstulit,
Fratrèmque post Matrem.
Miserescite populi, Principem,
Quæ si parcè gemat, desit sibi,
Si magnificè, suis obsit.

ELOGIVM I.

Ludouici Natalia, Cœli, terræque prodigijs illustrata

GALLIAE Medicus
E matre Medicea,
Cosmæ & Damiano Medicis festo die,
Infecto Regno pepèrit genitus
Spem salutis.
Primus sæculi nascentis Autumnus,
Fœcunditatem suam commendauit hoc fructu.
Sanctissimam animam
Non alius potuit, quàm sanctior annus
Concipere:
Fuit ille planè Iubileus mundo,
Cui tantam faceret Indulgentiam Deus.

Gra-

Gratulata Poetis
Illustrissimum argumentum Natura
Nouum sidus accendit in Cycno;
Et terram festos agens in motus,
Vaticinata est Erebo
Ab Hercule Gallico certas clades.
Iusto Rege concepto quidni contremisceret,
Sibi tam male conscius Mundus?
Hinc tamen Europa malim
In Ludouicum reuerentiam discas.
Parum fuit ab armato metuere,
Etiam à nondum genito trepidauit.

ELOGIVM II.

Nascens ter oculos, ac manus in cœlum attollit.

QVIS eum Adultum in terra detineat,
Quem vel nascentem attrahere cœlum
Cœpit?
Mundum (quia Dei templum est)
Ita Ludouicus ingreditur,
Vt eleuatis manibus
Agat illicò Sacerdotem.
Illi victimam defuisse ne puta,
Cui tota vita sacrificium fuit.
Oculatissimus animus
Primo telluris offensus aspectu,
Nihil in ea se dignum inueniens,

Aliò

LVDOVICI IVSTI

GALLIÆ, ET NAVARRÆ

Regis Inuictissimi

VITA, ET VIRTVTES

QVADRAGINTA ELOGIIS
explicatæ, Occasione Funeris eidem decreti

A SORORE AMANTISSIMA,

CHRISTIANA

SABAVDIÆ DVCE, CYPRI REGINA,
Anno Domini M. DC. XLIII.

Auctore ALOYSIO IVGLARIS, *è Societate* IESV.

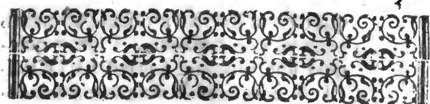
LVGDVNI, ET BONONIÆ,
Typis Nycolai Tebaldini M. DC. XXXXV.

Superiorum permissu.

V. Modronus pro Eminentiss. & Reuerendiss. D. D. Card. Archiepisc.

Imprimatur.

Inquisit. Bonon.

ILLVSTRISS. DOM.
D. PAVLO SCIPIONI
MAGNANIO
Marchioni Camagnę, Comiti Tetoli, Bononiensi Senatori, &c.

Agnæ Reginæ, pro Rege maximo lacrymas, ad pręli nostri gemitus iterum excitatas tibi, Illustriss. D. deuotas opto; vt LVDOVICVS qui tuo viuebat in corde, mortuus versetur ob oculos; & transmissa in Filium tessera, ne iure cessisse videatur hospitij, sub omnium virtutum habitu, ad animum pacem omnibus diuersurus accedat. Suspensa dudum pro foribus Gallica stemmata, vt Aedes tuas Priuatæ Felicitati consecratas, euocata in partem symboli lilia, publicam facerent,

Ea est Palatij epigraphe lilia publicæ felicitatis notæ.

quæ-

quærentem Regiis Virtutibus Patronum, progredi non patiantur. Videbis quicquid fuit, quicquid supereſt LVDOVICI; & qui eius olim Animum penè deuinxeras, cognoſces quale patrimonium iàm tùm poſſideres, cùm ſe teſtaretur ex animo tuum. Videri poterant adoleuiſſe prouentus, effuſi a magno Patruo ſanguinis, quo irrigata dudum Gallia, meſſem regiam naſcituris maturabat, ſi meritum a maioribus, maximus, emendicares. Magnus animus, quem in nomine minuiſti, vt virtuti deberentur incrementa, non Generi; vectigales vt Cœlos faceret, inuenit egentes, & fatigatos Athlantes, Herculeo vt humero fulcirentur. Tàm ampla Naturæ, & Fortunæ decora, dùm parentem illuſtrarent, erudiebantur ad tua; & pro Iulo erant rudimenta, quæ ſummum fecerant Aeneam. Siquidem meritò pro Re Bononienſium publica Vexillū euentilās libertatis, turbidiſſima hac Italię procella, quà vt Pacem diutiùs deſperaret Italia, Iris ipſa fecialis, ab aris exorta facem coniicere, toti Claſſi minabatur incendia, vbi illud omnibus charum auribus, EN EGO VESTER, inclamaſti; repentè exorta ſecuritas, & vallum timidis cordibus

Legatus ad Venetam Rempub. Regis, & nomen ob beneuolētiam Marchioni teſtabatur Aeneas Magnanius.

Caroli Matuæ Ducis primus Cōſiliarius, & Alexandri Ducis Mirādulæ vnicus adminiſter; ſucceſſoris etiam in pueritiæ tutela cum Cōſanguineis triumuir.

Vexillifer creatus ann. 1643.

Virg. 5.

bus circumductum. Regij etiam ominis auspex Columba, iàm euocari indidem videbatur, vbi maiora perstrepebant discrimina; nam si cædes, & arma ferunt pacem, feracissimus pacis campus est, qui pacis desperationem cõcepit. & equidem oleam hanc, tàm feliciter exculta tibi dudum Pallas debebat; vt qui tenerioribus annis nouæ militiæ trophæa stilo descripseras, pax tibi cæderet in trophæum. Sed parco ingenuum sanguinem pluribus excitare. Titulum statui Regis ter maximi laudibus Nomen tuum; vlteriùs quicumque calamum, vrget; metam videat modestiam tuam, quæ aras, amori etiam imperuias, statuebat. Tantùm addo, quod Aloysius Iuglaris, quia Dei hominis elogio, apotheoses hominum didicit consecrare; & ab Vncto Deo, ne omninò descenderet, Christos eius semideos deriuare, ne tandiù incolumem integramque calami maiestatem imminuat, hãc vnam illi gloriam vouere poterat, vt nouo hoc Cælo, auram tuam illius sublimati aucuparet. Sydus est ab occasu gemini solis exortum; qui Gallia, & Italia, orbe veriùs vniuerso, supra soles geminos, illuxerunt; & Phœnix ab aromatum, & medullarum

Libellus a Marchione editus.

Christus Iesus, siue Dei hominis elogia.

Victoris Amædei Sab. Ducis funus, & Elogi.

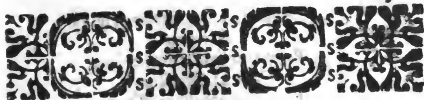
Ce-

Cedri cineribus gloriæ æternitatis auctoratus; vmbram tui ne fugeret patrocinij, aut lucem hanc illustrissimam non sustineret? Tu, qui illum nolis non admittere; me nequeas, qui Regem Christianissimum, CRISTIANAM Regiam sororem, & vtriusque Genium offero Aloysium Iuglaris. Quare eam, quàm mutuò vobis rependitis nominis immortalitatem, Tibi, & Coniugi illustrissimæ, omni æternitatis fœnore cumulatissimam, vouebat.

Illustriss. Dominationis tuæ.

Addictiss. & Obsequentiss. Seruus.

Carolus Manolessius.

INDICTIO FVNERIS.

PARENTALIA Fratri
CRISTIANA persoluens
Amisisse se Patrem profitetur in Fratre.
Henrico debet, quòd viuere cœperit;
Ludouico, quod non desierit.
Iusta IVSTO negare
Nisi iniusta non potest.
Adeste igitur, luctuum socij,
Quos illa libentiùs adsciseceret gaudiorum.
In eius detrimentis
Vestra cognoscite,
Nisi solutis in pluuiam nubibus
Læsæ Serenitatis frustrà imploratis aspectum.
Heu Cæci!
Cæcam mortem qui fingimus!
Vidit illa nimiùm magnificentiam
Funeris,
Quo in luctus suos non auara Regina
Victorem coniugem dedicauit.

Accendere tot faces in tam frigido
Monstro
Pompæ persimilis desiderium.
Crebras Christianæ
Funerum occasiones datura,
Illi post Maritum Filium abstulit,
Fratrèmque post Matrem.
Miserescite populi, Principem,
Quæ si parcè gemat, desit sibi,
Si magnificè, suis obsit.

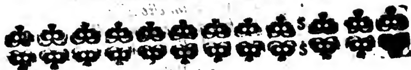
ELOGIVM I.

Ludouici Natalia, Cœli, terræque prodigijs illustrata

GALLIAE Medicus
E matre Medicea,
Cosmæ & Damiano Medicis festo die,
Infecto Regno peperit genitus
Spem salutis.
Primus sæculi nascentis Autumnus,
Fœcunditatem suam commendauit hoc fructu.
Sanctissimam animam
Non alius potuit, quàm sanctior annus
Concipere:
Fuit ille planè Iubileus mundo,
Cui tantam faceret Indulgentiam Deus.

Gra-

Gratulata Poetis
Illustrissimum argumentum Natura
Nouum sidus accendit in Cycno.
Et terram festos agens in motus,
Vaticinata est Erebo
Ab Hercule Gallico certas clades.
Iusto Rege concepto quidni contremisceret,
Sibi tam male conscius Mundus?
Hinc tamen Europa malim
In Ludouicum reuerentiam discas.
Parum fuit ab armato metuere,
Etiam à nondum genito trepidauit.

ELOGIVM II.

Nascens ter oculos, ac manus in cœlum attollit.

QVIS eum Adultum in terra detineat,
Quem vel nascentem attrahere cœlum
Cœpit?
Mundum (quia Dei templum est)
Ita Ludouicus ingreditur,
Vt eleuatis manibus
Agat illicò Sacerdotem.
Illi victimam defuisse ne putas,
Cui tota vita sacrificium fuit.
Oculatissimus animus
Primo telluris offensus aspectu,
Nihil in ea se dignum inueniens,

Aliò

Aliò conatus est auolare.
Violenti cœlum si rapiunt,
Cedat cœlitum regnum Gallorum Regi,
Cui primus fuerit manuum vsus
Vitam æternam apprehendere.
Fesso sufficiendus Atlanti
Explorat illicò oculis pondus suum,
Et ruenti regendo mundo
Paratissimas admouens manus,
Partes suas
Vel cùm nondum posset agnoscere,
Iam implebat.
Miraculum esto alijs
Præcox hoc desiderium cœli:
Mihi non quod aliquando cœperit,
Sed quod nunquam desierit
In cœlum intendere,
Prodigium est.

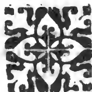
ELOGIVM III.

Accepto à Patre gladio puer in Regni & Dei hostes armatur.

IVSTITIAE simulacrum
Vt Ludouico mundus adoraret in puero,
Iam habenti Libram ab Horoscopo
Gladius additur ab Henrico.
Et Henricus sanè rectè docere potuerat

Qui

Quo esset in Gallia sceptro regnandum,
Qui non magis virtuti & generi
Quàm gladio suo debuit quod regnauit.
Hebetatum à tot palmarum messore
Ferrum ne credas,
Qualem Hydram eo detruncauerit pius Hæres,
Attende,
Suspicaberis & tu idipsum quod ego,
Henricum Filio
Non dedisse solum gladium,
Sed & brachium suum.
Insultauerit hactenus castris Dei viuentis
Non vnus in Gallia Goliath;
Incircumcisis Gigantibus
Exitialis in noui Dauidis manu gladius est.
Coierint è Lemana Lerna serpentes venefici
In implicatiorem Gordio nodum;
Quem tot Reges non soluerunt ingenio,
Alexander Gallicus soluit ferro.

ELOGIVM IV.

A prima ætate summis virtutibus assuescit.

INTEGERRIMA Ludouici vita
Adhuc non senio solùm
Sed & infantiâ caruit.
Amica medij virtus.
Eum ab vtroque semouit extremo.
Heroem voluit non minus nasci, quàm fieri,
Nec vllum in eius annis inuenies,
Quem citra iniuriam
Appellare tenerum possis.
Felix ager culturam omnem praueniens,
Cùm ne quidem vernant alij, autumnauit:
Agricolam Deum exhilarauit
Miraculi plena maturitas;
Obstupuit in noui Solis aurora meridiem,
Et semper pollicitum maiora,
Dum daret maxima,
Ijs fouit studijs,
Ijs stimulis incitauit,
Vt ingenuæ probitati acquisitam adijciens
Ipsissmet fieret eruditoribus suis schola;
Vbi ea ipsa discerent quæ docerent.
Rege dignam institutionem
Vix vllus rectè tradiderit,
Qui aut non viderit Ludouicum Nonum

Sub

Sub Blanca matre,
Aut Decimumtertium ſub Maria.
Vterque non ideo ad imperata difficilis,
Quod imperare alij natus erat:
Primam Regni felicitatem
In Regis probitate conſtituens,
Ita Dei Proregem Rex agere inſtituit
Vt in vtroque credi potuerit,
Deus ipſe ſolus
Sine alio Collega regnaſſe.

ELOGIVM V.

Anno ætatis decimo conſecratur in Regem.

L*VDOVICI Regnum diu expectare*
Impatiens Fortuna non potuit.
Quò foret illud diuturnius;
Ademit patri annos, quos daret filio.
Medicata illicò Gallia eſt,
Accepto è cœlo, oleo vulnus ſuum:
Et cùm ita tota eſſet in Henrico,
Vt tota eſſet etiam in Ludouico,
In eo occiſo perempta,
In hoc ſuperſtite ſeruata eſt.
Tanta iactura
Minori compenſari lucro non poterat,
Conſecratum in noui Regis Chriſmate

Regnum

Regnum putes.
Adeò eius ne quidem partem ausi sunt
Attrectare,
Qui antea totum perdere voluissent.
Quieuère armorum apparatus in Gallia,
Opiniones cladium in Europa:
In tanta reuerentiam maiestatis
Sese illicò Mundus composuit.
Concidit vbique gentium tremefacta Nequitia,
Quæ, Ludouico in solio spectato, iam crederet,
Astream, sed iam non feminam,
Aureum sæculum reducturam.
Satagite Superi, si diligitis Galliam,
Ne qui tam multos sceleratis terrores
Attulit veniens,
Omnem ijs securitatem fecerit iam recedens.

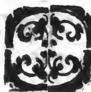
ELOGIVM VI.

Annam Austriacam ducit vxorem.

P*ATER patriæ*
Eam sine matre non vult.
Hippolyto castior Princeps,
Si sibi vni viuere debuisset,
Orbi Maritus, orbi Rex, orbi Pater,
Vt securitatem Galliæ pareret,
Duxit Hispanam.

Ina-

Inaequale coniugium
Quia Iusto non potuisset placere,
Eam ad illum Sponsam
Hymenaeus adduxit,
In qua & Genus & Genius,
Et anni etiam pares essent.
Nobilium animarum aequalitatem
Caelesti credas exploratam in Libra:
Vtraque siquidem
Eodem Anno, Mense, Hebdomade, in Libra genita.
Quàm dilexerit coniugem Maritus hinc conyce:
Illam sequutus est vel nascentem.
Et bene sane qui non nisi sanctissimos
Parere cogitaret,
Eam ipsam Ludouico Decimoquarto Filio
Parauit originem,
Quam Octauus per Blancam dederat Nono.
Quaecunque iurgia
Inter Galliam & Hispaniam vertant,
Neutra alteri dederit malas Matres.

ELO-

ELOGIVM VII.

Sibi, Deòque rebelles compeſcere aggreditur.

INERMIS Iuſtitia.
Ne fieret procaci vulgo ludibrium,
AEtatem omnem armatus tranſigit Ludouicus.
Execratus eam pacem,
Quæ arcano vbere bella lactaret;
Malens generoſa pericula,
Quàm ſtolidam ſecuritatem.
Armatam Rebellionem
Ne ſemper cogeretur metuere,
Semel exſcindere cogitauit.
Seueritatem remedij qui accuſas
Prius introſpice pertinaciam morbi.
Caluiniana Hydra æquè ac Herculea
Niſi Verbi diuini igne, & gladio exciſa, repullulat.
Indignatus in Regno Chriſtianiſſimo
Tam multa Chriſti hoſtibus licuiſſe;
Execratus inſuper crudelem clementiam,
Quæ mallet palpare vlcera
Quam curare:
Furentibus non vtilem ſolum
Sed & neceſſariam
Emiſſionem ſanguinis ſciens
Accurrit ad gladios,

Nun-

Nunquam magis Medicus
Quàm cùm hostis.
Paratus à Regno potius
Quàm à tam sanctâ expeditione recedere,
Armatas preces contemnens, vt veras minas,
Adhuc optimè meritus de ijs est,
Quibus dum arces eripuit, Deum dedit.
Vixisset æternùm is Princeps,
Qui Dei causam ita suam fecisset,
Vt nullum sibi fidelem sperauerit,
Quem Deo cognosceret perduellem.

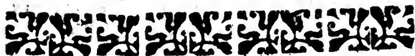

ELOGIVM VIII.

Benearnensium nouam Rempublicam, quadam quasi specie venationis euertit.

CAluini posteros vt viuere bestias scires,
Benearnij stabulantes in syluis Rex sagax,
Non quasi Bellaturus
Sed quasi Venaturus aggreditur,
In nuptijs suis debuerat Gallia ludos,
Quos & in cæde monstri omnium truculentissimi
Iucundissimos dedit.
Quid non metuerent ab eo venatore Vulpeculæ,
Qui in perditione Nebulonum
Suas statuerat voluptates?
Eo ipso, quo ante annos quinquaginta
Exulare Benearnio cœperat, die,

A milite ſuo victor reſtitutus eſt Chriſtus.
Iubilaus impietati annus,
Climatericus impijs factus eſt,
Quibus non indulgentiam ſed pœnam attulit.
Placare Deum qui poſſet populus,
Qui omne ſibi ſacrificium ſuſtuliſſet?
Dei, Regiſque contemptores
Vtrumque vltorem ſenſere,
Dum nec parcit Ludouici Rebellibus Deus,
Nec Dei hoſtibus Ludouicus,
Victima eſto quicunque Sacerdotes non vis,
Et ſordes quas Chriſti non eluis ſanguine,
Diluas tuo.
Benearnia minimum profuit,
Procul à ſceleribus ſuis mundi Iudicem amouiſſe;
Quem agnoſcere noluerat celatum in Hoſtia,
Agnouit manifeſtum in pœna.

ELOGIVM IX.

Ad Fanum Engeriacum mira Religionis, & fortitudinis experimenta.

PRofanatum Engeriacum Fanum
Quia conſecrare non potuit,
Ita execratus eſt Ludouicus,
Vt decreuerit eripere Mundo,
Quod Chriſto reddere non ſperaret.

Eam

Eam expeditionem
Vt nemo dubitaret à pietate profectam,
Egit in ea omnia pietas.
Ad supplicationem verius, quàm ad obsidionem
Duci visus exercitus
In sacello Multiplici, ibi & stationarius Deus fuit.
Vbique in Eucharistia Christus expositus,
Sibi militantibus
Suam & ipse diuisit annonam.
Suspicari potueras ad bellum sacrum
Solos Ascetas venisse,
Adeò Regis, vt in armorum,
Ita in Sacramentorum vsu, mores induerant.
Nec malè insuper dubitasses,
An eò sua magis expiaturi,
Quàm aliena punituri piacula, confluxissent.
Ita Gallicus Iosue Hiericuntem hanc suam
Sacerdotum magis clangoribus,
Quàm bombardarum ictibus profligauit.
Iratus mœnibus,
Quò pacatior esse ciuibus posset;
Vt hos seruaret, illa destruxit.
Impijssima compita
Christo ante se circumlato lustrauit;
Mox, ne nomen quidem tolerans antiquæ perfidiæ,
Vbi Engeriacum fuerat,
Pagum statuit Ludouici.
Felix excidio tuo Ciuitas,
Si erubueris sub tam bono nomine malos mores,
Et idipsum volueris esse, quod diceris.

ELOGIVM X.

Ræam Insulam Rebellibus eripit, mox & ab Anglis defendit.

ASsuetus sub seipso Imperatore
Omnia merere stipendia.
E Ræa Insula
Reum deturbaturus exercitum;
Viam illuc suis,
Non tam voluit imperare, quàm facere.
Primus obstantes aquas ingressus,
Periculo suo intulit omnibus
Necessitatem sequendi.
Frustrà detonarunt ex aduerso Bombardæ,
Nemo quid audiret aduertit,
Dum solum attenderet quid videret.
Refluas vndas stupor subitus alligauit;
Credas ardore illo tanto siccatum Mare,
Adeò nouam illam Belli rationem
Calcatum verius quàm nauigatum adiuuit.
Rex eo die iam non ex fronte cognitus,
Sed ex manu:
Adhuc tamen pugnauit ille validius
Exemplo, quàm ferro.
Tantam hanc Galliæ laudem
Vt asportaret in Angliam,
Centum Buchinchamius naues Ræam deduxit;

Exone-

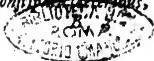
Exonerarunt octona funerum millia,
Et quò venerant expeditiores ad pugnam,
Eò rediere leuiores ad fugam.
Ludouici memoria
Excitauit Toerasio semimortuum Militem:
Nemo potuit eripere se periculis
Quæ Rex tantus subijsset.
Ita Insula, quæ vberrimam gloriæ segetem
Dederat acquisita;
Dedit etiam maiorem seruata.

ELOGIVM XI.

Rupellam ab alijs Regibus sæpè frustrà tentatam aggreditur.

SEcundissimis auris
Prouecta Ludouici Fortuna
Parare se posse credidit
Opposita Rupella naufragium.
At non habebat Gallia vitreum caput
Quod vnius illisu Rupeculæ
Frangi posset.
Vesana Ciuitas!
Quæ maiorem pelago daret, quàm Deo fidem;
Fame peritura,
Ferrum omni ex parte collegerat;
Et ne vllam iam capere veniam posset,
Tota constipata sceleribus,

Tam

Tam multis à se victis Regibus
Ludouicum addere cogitarat.
Gauisus pius Medicus est,
Omne laborantis Galliæ virus
In membrorum nequissimum coiuisse;
Hoc vt qua posset arte præcideret,
Trium leucarum aggere
Rupellam à reliqua Gallia separauit.
Commisit se pelago
A terris iam abscissa Rebellio;
Dedit illa se quasi Gemonia de Rupe
Præcipitem;
Et vt alienis solari cladibus suas posset,
Angliam traxit in societatem infamiæ,
Non infamis solatium.
Terræ filios, vt Terra non defendit
Ab Hercule:
Ita nec Mare Neptuni filios ab Achille.
Attulit obsessoribus palmas Classis
Quæ obsessis venerat allatura suppetias:
Et à Iusti partibus stare vbique Deum experta,
Quem desperauit vincere,
Nec videre sustinuit.

ELO-

ELOGIVM XII.

Rupellam, post XV. mensium obsidionem, expugnat.

RVpellam vincere
Post Ludouicum liceat omnibus,
Quod ante illum licuit nulli.
In alijs expeditionibus Ducē,& militē egit,
In hac Diuinum aliquid planè molitus est.
Vbique consilio & manu præsens
Quæ stabant pro Rebellibus elementa compescuit.
Nouum littus imposuit Mari,
Quod vel non posset, vel non auderet excutere,
Et coactos in obsequium fluctus
Inculcare peruicacibus necessitatem obedientiæ
Iussit.
Illustrata Moles est Anglorum ignibus,
Non accensa.
Ad eam lucem mille illius operis enituere
Miracula,
Quod vtique Ars frustrà conceperat,
Nisi illud Ludouici fortuna firmasset.
Clausum ratibus Mare, apertum Militibus
Tantali supplicijs ita vexare perfidos cœpit.
Vt ijs semper panem ostenderet,
Nunquam daret.
Curauit ebriorum vesaniam fames,
Viginti Ciuium millibus saginata;
Ea docuit

Salutem à Ludouici pedibus quærere,
Quam suis iam a manibus non sperarent.
Ita Vrbs eadem Expugnatori suo
Et stetit Trophæum fortitudinis domitæ,
Et Monumentum Clementiæ conseruatæ.

ELOGIVM XIII.

Rupellæ Victor, Christo & Sanctis omnibus triumphum cedit.

QVicunque dies Rupellam euerteret,
Non potuit vniuersa Cœlitum Curia
Non esse festissimus.
Oculatissimus oppugnator
Cælitum in Rupellam inimicitijs bene vsus,
Quia iam omni clausam ex parte
Vni patere ad iniuriam viderat cœlo,
Eas auxiliares exinde copias traxit,
Vt post dilatum
In Mensem Decimum quintum excidium,
Sanctorum in eam omnium irruptionem dirigens,
Calendis Nouembribus
Eam sibi, superisque omnibus aperiret.
Gauisus talia bella gerere,
Quæ Commilitones habere Cælites meruissent:
Quos omnes in pugnam sæpe vocauerat,
Omnes voluit interesse triumpho.

Præuis-

Præiuisse sibi in omnibus Christum
Ipso incedendi ordine perduelli populo testaturus,
Captiui modestia sequutus eum est,
Dum quasi ouans in Eucharistia veste candida
Deduceretur
Et quò foret in posterum tam sua, quàm Dei
Causæ consultum,
Præsidiarijs suis adiecit è IESV Societate lectissimos;
Infideles eos nesciens suspicari,
Qui pari obseruantia, & Henrici Cor mortui,
Et Ludouici viuentis animam custodirent.
Io triumphe Herculi Gallico,
Qui hoc Augiæ stabulum perpurgauit,
Et fœdantes Dei mensam
Ita deplumauit Harpyas,
Vt dum nulla iam in Rupe nidificant;
Vbique pateant Venatori.

ELOGIVM XIV.

Domitæ Hæreseos inanes conatus irridet.

A*RCES Ludouicus Hæresi eripuit,*
At non dentes.
Quidni mordeat igitur vesana Bestia
Frenum suum?
Irascitur bellis,
Quæ quietis inimicos in pacem compulerint;
Accusat Medicum, quæ magis ægritudinem debuisset;
Iustum

Iustum eum nolit agnosci,
Qui quæ Dei erant Deo reddiderit,
Quæ sua, sibi.
Velit illa tamen, aut nolit; Ludouicus is est,
Qui Rex à Pharamundo sexagesimus quartus,
Credi possit in Gallijs regnasse primus.
Ita dederunt alij leges, vt & acciperent:
Cum haberent penes se Regni insignia,
Penes alios Regni iura.
Is vnus Gallico planè liber in Regno,
Qui ne tempori quidem voluit seruiendo regnare.
Hac tanta libertate dignissimus,
Qui cupiditatibus obsequi
Nec coactus est alienis, nec voluit suis.
Assuescite Ludouici artibus Principes,
Et ad easdem laudes ijsdem itineribus
Properate.
Subegerit ille perduelles armorum violentia,
Accepere arma vim omnem ab innocentia morum.
Ornamenta piæ mentis
Facta impio dogmati tormenta sunt.
Ideo Caluinismus è Regibus nullum habuit
Hactenus magis hostem,
Quia nullum magis dissimilem.

ELO-

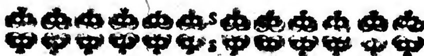

ELOGIVM XV.

Pacata Gallia, Europam vniuersam suis implet victorijs.

MItissimum Principem
Proh! in quot bella impulit amor pacis!
Dissidiorũ occasiones, vt nullas attulisset;
Adeò multas inuenit.
Vt dum vnam sopit, alteram excitans,
Pacando Galliam, turbarit Europam.
Sint hæc Crimina temporum, non Gallorum;
Qui vt pacis & ipsi otia diligant,
Ea libertatis detrimento non emunt.
Mutaturus Rex bella,
Quæ aboleri non poterant,
Ad domesticorum remedium
In externa consensit.
Patefecit hanc ad exteros viam excisa Rupecula:
Tunc primum incussit Gallia terrorem hostibus,
Cùm ipsa iam incuteret nullum sibi.
Vocatus suorum Iura seruare,
Qui tam feliciter recuperauerat sua:
Superatis, quas frustrà hyems defenderat, Alpibus,
Victorijs suis ingentem in Italiam aditum
Relaxauit.
Pugnarunt vbique gentium pro tanta virtute;
Fortuna temporum, Infortunia Nationum,
Adeo vt Arces Europæ munitissimas

Tam multis inuictas sæculis
Primus propè vinci posse docuerit.
Superbiat exciso Sagunto Pompeius
Carthagine Scipio, Syracusis Marcellus,
Nemo cum eo Poliorcete se conferat,
Qui vel in primo bellorum suorum impetu
Intra nonaginta dies, Vrbes minimùm quinquaginta
Deditione, vi, terrore Nominis suas fecit.
Opponat Inuidia semper infensa felicibus quidquid volet,
Bellatori tanto idipsum fuit viuere, quod vincere:
Nisi quod cùm iam desierit viuere,
Adhuc vincere non cessauit.

ELOGIVM XVI.

Litterarum studia magnis honoribus, & largitionibus promouet.

QVI potuit inter bella Mars credi,
Inter Musas adhuc visus Apollo.
Assuetus Regnum suum ipsismet ornamentis
Armare,
Sciens non minùs necessarios
Contra ignorantiam eruditos,
Quam aduersùs ignauiam strenuos,
Vtrisque obtulit
Disparis exercendæ virtutis pares occasiones.
Erexit sæpè Academias, vbi Arces destruxerat;
Nec

Nec tamen interim minuisse se credidit munitiones,
Cùm Magistro potuisset Patre sat discere,
Palladi nec clypeum deesse nec telum;
Et hominum capita ineluctabilius dimicare,
Quàm manus.
Sub vno olim restituta Ludouico,
Refloruit sub altero, penè noua Sorbona:
Academiarum omnium Matri
Accreuit ex ædificijs dignitas;
Adeo vt iam non minus oculos
Quàm aures erudiat.
Excitata in tanti admirationem argumenti
Omnia genera litterarum.
Suspexit in eo Theologus gratiam, naturam Philosophus;
Mores Ethicus, Musicus modos;
Solam Poesim Achillis, & Aeneæ puduit,
Cùm eum in historijs inuenit heroem,
Cui parem fingere nescisset in fabulis.
Audiat igitur Hæresum Profligator,
Qui eas magis, erudiendo ignorantiam, domuit,
Quàm euertendo Rupellam.

ELO-

ELOGIVM XVII.

Ingentem strumis laborantium multitudinem solo sanat contactu.

Q Vidni adoret Reges suos Gallia?
Quorum humanitati
Ita manifesta est inserta Diuinitas
Vt ipsis etiã morbis ingeneret reuerẽtiã sui?
Stare coram tanta Maiestate
Pertinax alioqui tabes, struma non sustinet;
In manu Regia diuinam agnoscens
Imperatam illicò fugam exequitur;
Felices eos populos probans
Quibus tam salutaris sit res
Multis perniciosissima
Ad Reges accessus.
Accepit Ludouicus vnà cum Regno virtutem,
Quam vel priuatus mereri potuerat.
Tegere illam nesciens cum ægrorum iniuria,
Ita reuocauit ad vsum,
Ac si Miraculi huius auctoritas
Non induisset in Galliæ Regibus vim naturæ,
Sed vt haberetur,
Nouis egeret quotidie meritis impetrari
Vix vnquam fauces contactu soluit alienas,
Quin præmisso ieiunio cruciaret suas.

Bacc-

Pacata Gallia
Ad Italiæ fores delatus Segusium
Tantos non attulit felicibus metus,
Quantas Miseris sanitates.
In Diui Iusti templo,
Credas Regis, & Martyris
In vnum coaluisse Iustitiam:
Cùm ibi visus sit Ludouicus
Non illa solùm fecisse, quæ Reges;
Sed ea etiam potuisse, quæ Martyres,

ELOGIVM XVIII.

Excitata sæpè in Regno dissidia tàm feliciter quàm prudenter componit.

Solam Dei domum nulla diuidunt iurgia,
Cæterùm vbicunque homines, ibi Lites.
Quacunque maior inuidia Ludouici Fortunæ
Eius penitus prudentiam texerat,
Nisi magnis & ipsa obiecta periculis,
Iis par erupisset.
Coactus in bella
Quorum odisse non liceret authores,
Studuit illa magis prohibere, quàm vincere:
Nec vnquam magis notauit
Humanæ felicitatis lubricam fidem,
Quàm cùm non potuit pacare Palatium,
Qui pacauerat Regnum.

Suorum

Suorum non placens moribus,
Qui suis tantoperè probaretur,
Eò se deductum ingemuit,
Vbi videri cogeretur,
Aut Rex parum prouidus,
Aut consanguineus parum pius.
Neutro tamen fractus in scopulo,
Iniurius nulli, pluribus vtilis,
Carissimorum tolerauit absentiam, non imperauit.
Quis hanc Ludouico calamitatem obijciat?
A qua si factus est minus felix,
Non factus ideo minus pius.
Et tu Lector, multa velis in tua fortuna
Corrigere,
Quæ corrigere ob hoc vnum non debes,
Quia non potes.

ELOGIVM XIX.

Singularia Certamina seuerissimis Legibus interdicit.

BELLORVM Auctorem Ludouicũ qui facis,
Caue ne dicere magis debueris Abactorem
Prælijs prælia persequutus,
Extra Regnum suum postquam eiecit publica,
Studuit etiam abolere priuata,
Pacem igitur mundo,
Ob hoc vnum ille non dederit,

Quod

Quod imperare eam ipsam non potuit exteris,
Quam potuit suis.
Execratus probrosam in honoris defensione vesaniam,
Quæ singularibus dissidijs
Singulas sensim Prouincias exhausisset;
Vltionem non ferens
A Christianis credi magni indicium animi,
Quæ vel Ethnicis fuerat
Certissimum argumentum pusilli:
Infami illam nomine puniens,
Luendum capite crimen fecit:
Dissimulare nesciens eius inobedientiam legis;
Quæ deberet omnibus & æquitate placere,
Et vtilitate prodesse.
Principes ipsos indignos veniâ censuit,
Qui, quod ita displicuisset honoris Arbitro,
Adhuc honorem putassent:
Et nobiles iras in alios
Quàm in Regni & Dei hostes absumere ausi essent.
Collige, Gallia, quotquot potes Coronas,
Regi tuo nunquam tot Ciuicas dederis,
Quot ille Ciues hac vnâ Lege seruauit.
Et miremur in Ludouici Castris
Tantam ingentium animarum frequentiam?
Strenuos qui perire in priuatis dissidijs vetuit,
Eos habere mox potuit
Periculorum Abactores in publicis.

ELOGIVM XX.

Hæredem filium à Deo impetrat.

DIGNVM Rege optimo hæredem
Quia non facilè poterat Natura concipere,
Hoc Galliæ beneficium distulit annos plures.
Tantum tamen opus moliri
Quia Naturà sola non poterat,
Fuit in subsidium aduocanda MARIA,
Quæ felicibus semper obstetricata puerperijs,
Vera mundi Lucina est.
Europæ procellis finem spopondit
E Gratiarum pelago Delphinus emergens;
Tam boni Musici precibus excitatus exilijt,
Et mundi calamitatibus territas spes fugaces,
Piscatoris Petri secum reduxit in retia.
Dedit Ludouico filium
Ea ipsa, quæ dedit Deo;
Si muneris igitur pretium liceat ex authore
Cognoscere,
Quando etiam fuisset in tam bono Principe,
Vnde formari pessimus posset,
Talem dare nollet MARIA
ANNAE præsertim,
In qua & Matris suæ nomen reueretur,
Et mores.

Inter Miracula viuat
Qui non creditur sine miraculo genitus;
Ludouici absentiam aduerti prohibeat Ludouicus:
Et ne sit infra Decimumtertium Decimus quartus,
Qui Laureti in imagine viuit Argenteus,
Totus in seipso Aureus,
Saeculo suo pretium faciat.

ELOGIVM XXI.

Ludouici singularis in Deum pietas.

DEO deuinctissimus Princeps
Ita illi suos omnes agglutinauit affectus,
Vt nullus nisi in Deum illatis laesus iniuriis,
Vix aliis, quàm Deo collatis honoribus
Potuerit hilarari.
Eum reueritus vbique praesentem,
Vbique vixit tanquam ad Aras Sacerdos;
Nihil inter homines magis cauens,
Quàm ne quid ageret Deo teste non dignum.
Vsque ad naturae negligentiam,
Et obliuionem fortunae
Memor virtutum,
Diuinitati propiores ita dilexit,
Vt eas non tam induisse,
Quàm in iis totus desiisse videri potuerit.
Religioni sane quamdiu fuit bellum in Gallia,

Nullam sibi passus est pacem esse:
Suas illi iras aque ac mores vtiles fecit,
Sibimetipsi eripiens,
Quam daret illi, securitatem regnandi.
Christi iura roborans suis,
Qui commune aliys Christianissimi nomen
Fecisset propriyssimum sibi:
Ne hanc quidem laudem volens gratuitam,
Sed & hanc debitam,
AEternum illi Epinicion victoriys suis cecinit,
AEternum Eucharisticon moribus:
Illius gloriam crebris alens ieiuniys,
Illius ignominias magnis recolens lachrymis,
Adhuc illum magis imitatione,
Quàm magnifica templorum Erectione,
Laudauit.

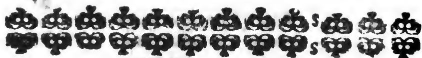

ELOGIVM XXII.

Ardentissimus Ludouici in suos amor.

HERCVLIS huius Euristheus
Amor eximius,
Quo vniuersos æquè est complexus ac singulos.
Labores illi omnes hic Tyrannus indixit,
Hic illum, dum quiescere non sinit, occidit.
Præstantissimum Principem
Cùm ita bene Ludouicus expresserit,
Expressit

Expreſſit fortaſſe melius
Amantiſſimum Patrem:
Hoc illi nomen ne crederes
Primum detuliſſe Delphinum,
Puer adhuc filijs viſus eſt abundare:
Vtpote qui quà die viderat
Se vnctum in Regem,
Eadem ſe crediderat
Omnibus aſſignatum in Patrem.
Nemo maturiùs induit nominis huius affectus:
Egebat adhuc ipſe tutoribus,
Et iam omnium Tutorem agebat;
Sollicitè vigilans
Ne cuiuſquam læderet auarus inopiam,
Periurus famam, proditor vitam:
Iam tum intelligens
Principum ſemper probra eſſe non temporum,
Quæcunque prohibere potuerant
Diſpendia populorum.
Audire paratiſſimus
Quidquid auderent ſupplices dicere:
Alieno felix ſolatio
Viſus accipere beneficium, cum rogaretur conferre;
Nullius Theſauris inhians
Qui eos ſolùm ſe crederet habere, quos daret,
Certus in diuite regno nunquam inopem Regem eſſe,
Suorum diuitias ſtuduit augere, non ſuas:
Omnium amore digniſſimus,
Qui ſola populorum vtilitate
Gloriam Principis metiretur.

ELOGIVM XXIII.

Ludouici in ſumma felicitate, ſumma Modeſtia.

TOLERATE querimonias
Cuicunque irati præconio, Manes piiſſimi;
Veſtrarum admiratores virtutum
Vni Modeſtiæ placati eſſe non poſſumus,
Quæ in hac tanta opportunitate loquendi
Silentium imperarit.
En vt ne Iuſtus quidem in ſua Cauſa
Incorruptus eſt Iudex?
Solem indutus adhuc latere ſperauit;
Imminuit populis libertatem,
Quibus noluit tantam hanc honeſtatem licere.
Facundiam, Tantali pœnà, mulctauit,
Quam tot lectiſſimis ferculis irritatam
Ieiunam adhuc viuere voluit.
Huic voluntati, licet & tanti Regis vltima fuerit,
Poeticà audemus licentià reluctari:
Congerimus in mortuum decora,
Quæ viuus mereri maluit, quàm habere:
Teſtatum volumus mundo,
Ludouici merita pluris nos æſtimare quàm iuſſa.
Chriſtus ipſe tot ab eo donatus triumphis,
Depoſiti eos, non d oni nomine retinens,
Omnes in vno reddidit morienti.

Dei

Dei igitur exempla ſi ſequimur homines,
Regi noſtro modeſtia multos honores diſtulerit,
Nullum abſtulerit,
Cùm plures ſit habiturus in tumulo,
Quàm aucupari tumidus potuiſſet in regno.

ELOGIVM XXIV.

Ludouici in Calamitoſos beneficentia.

ARCEAMVS conductas ab hoc funere
Præficas, Pauperum pater
In quocunque pereat populo, (*ferri.*
Nec illaudatus poſſit, nec illachrymatus ef-
Qui miſerorum oculos ſiccauit viuus,
Etiam felicium genas humectat mortuus.
Hoc vnum de illo conqueri mundus poſſit,
Solatia non dedit diuturna qui dedit maxima.
Conſtitutus à Prouidentia
Nequiſſimi remedium ſæculi,
Qui cuiuſcumque peccata fortunæ
Suà poterat charitate corrigere,
Omnem felicitatis ſuæ fructum
Alienis calamitatibus debere ſe credidit.
Eius liberalitatem qui præſciit Deus
Ne ita pronum in beneficentiam Genium
Argueretur fruſtrà feciſſe,
Partes ſuas duxit
Non minori eum patrimonio munire, quàm Regio.

 Et

Et hoc ipsum tamen exhauserat,
Nisi eum dandi occasio, non animus defecisset.
Adolescens ab Aulico monitus,
Quod porrigenti manum ad stipem
Plus æquo munificus extitisset,
Mendicum reuocans
Auaritiæ remedio prodigalitatem hanc emendauit:
Illi non aurum solum quodcumque superfuerat,
Sed & crumenam ipsam adijciens,
In quasi se non digna expiationem tenacitatis.
Et miremur felicem in bellis manum
Quam Dei æmulam veneramur in donis?
Nemo terrarum omnium Imperio dignior,
Quàm qui eas purgatas ærumnis,
Seminat beneficijs.

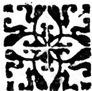

ELOGIVM XXV.

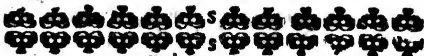
Ludouici in deligendis idoneis magnarum rerum Administris Prudentia.

A*VDITORES, quos habuit Ludouicus,*
Nec mediocris offerre Fortuna,
Nec nisi summa eligere Prudentia potuit.
Optimis qui semel adhæserat,
Eos non est coactus mutare:
Virtutis illius summo miraculo
Vidit in magna Aula senium magna potentia.
Ab omni liber inuidiâ nobilis animus
Suorum

Suorum incrementa ſemper adſpexit vt ſua;
Et tam non malus Amicus,
Quàm bonus Princeps,
Vt quos amauerat, ſibi quàm ſimillimos faceret;
Non dici quidem Reges, ſed eſſe iuſſit.
Quàm idoneus alios regere
Tam facilis ab idoneis regi.
Nullum ratus detrimentum libertatis,
Quod ſe ſanioribus conſilijs alligaſſet.
Dei more ita egit omnia
Vt ijs etiam quibus vim omnem contulerat
Laudem relinqueret ſuam.
Quis pudor Soli Phoſphorum ſequi?
Et bono Principi ire poſt famulum
Praeuntem cum face,
Deſcribentem itinera, non præſcribentem?
Qui in magno corpore manus & humeros laudas,
Memineris omnem eſſe virtutem ex capite,
In quo ideo membra omnia coronantur:
Vt vt malignus Interpres ſagacitati velis adimere
Quod malè adycias probitati.
Richelios omne dare Sæculum poteſt;
Non Ludouicos:
Cùm facilius ſit inuenire priuatos
Qui norint rectè conſulere,
Quàm Principes
Qui ita velint bene Conſulentes audire.

ELO-

ELOGIVM XXVI.

Ludouici mira in adeundis periculis Fortitudo.

OMNI ausus horà prouocare fortunam,
Conatus eius omnes ita contempsit,
Ac si ijs se obnoxium nesciret agnoscere.
Se ipso loricatus animus
Omnia præiuit in discrimina non vocatus:
Ibi potissimum primas volens,
Vbi priuilegium est eligere potuisse postremas.
Terruisse illum ipsammet Mortem credas,
Adeò interritus in eius sæpe faucibus lusit.
Exempli sui violentia
Thersitem ipsum Achillem fieri coegisset:
Iis implere solitus animis se sequutos,
Vt eius æmuli fortitudinis
Propè ad fines accederent temeritatis.
Ad Engeriacum sanè eò vsque progressus Rex est.
Quò nec triarium
Vlla parendi necessitas,
Nec gregarium vlla mercedis auiditas
Impulisset.
Nimirum se totum suis ita deuouerat,
Vt eos iam non solùm authoritate,
Sed ipso etiam vellet corpore tegere.
Eo regnante vix alios agnouit Gallia metus

Quàm

Quàm quos ipse hac suà tantà securitate
Fecisset.
Pro bono nihil sibi timente
Omnes omnia metuebant:
Nunquam de virtutis praestantia dubij,
Semper de fortunà infidelitate solliciti.
Absumpsit tamen omnes in his timoribus metus
Erecta in omnem fiduciam Natio:
Ne vnum quidem Pisandrum
In tot exercitibus numerat,
Cùm odiosa videri iam non possint pericula militi;
Quae vsque adeò cara fuerint Regi.

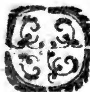

ELOGIVM XXVII.

Ludouici in plectendis sceleribus, ac munerandis virtutibus summa Iustitia.

P*OPVLORVM fortunam*
Artem vestram facite, Principes,
Et vt possitis beare quos regitis,
Ideas discutite quas habetis.
Vnica Ludouico norma Regnandi,
Ad honesta pellicere magnis praemijs,
Deterrere à turpibus, magnis poenis,
Obruat veriùs quàm erudiat imperantes
Praeceptorum multitudine Philosophia:
Tam longum iter peregit ille compendio,
Qui

Qui bene ſemper collocauit beneficia,
Nec male ſupplicia,
Adeò vt illius in regno
Tam bono non licuerit eſſe miſerum,
Quam malo felicem.
Statutos à Deo Virtutis nutritios Reges ſciens,
Tam multis eam honoribus aluit,
Vt vix vllo fuerit ſub educatore robuſtior.
Liberalitatem ſuam infra ſuorum merita
Nunquam paſſus conſiſtere,
Dare paratior quàm offerre;
Vigilias vnius munerans
Somnos alterius excitauit.
Non ideo tamen oblitus nequitiam plectere,
Quod totus eſſet in ornanda virtute,
Nihil cauit accuratius
Quàm ne aliena nimiùm diſſimulando flagitia,
Faceret ſua:
Et fruſtrà innocens, criminoſæ reus Clementiæ.
Quas malè condonaſſet hominibus,
Deo Iudici pœnas daret.
Digniſſimus quem mundus vniuerſus
Regem ambiret,
Qui quemquam nollet inter homines viuere,
Aut impunè malum, aut gratis bonum.

ELO-

ELOGIVM XXVIII.

Laborum amor & patientia singularis.

STERTANT in palatijs desides Animæ,
Et vnus ijs sit labor, tueri otia;
Diuinitatis æmulo Principi,
Ne quis in vita vacaret quieti locus,
Momenta omnia laudatissimis curis impleta,
Præsciens annos suos diuturnos esse non posse,
Quos adeò sæculorum omnium meritis onerasset,
Naturæ auaritiam sua correcturus industriâ
Aetatis pretiosæ vel minimam noluit partem
Perire.
Ne suæ quidem misertus pueritiæ,
Annos, quibus nondum prodesse hominibus poterat,
Colendo Deo prudenter impendit.
Assuetus suos in ardua non mittere,
Sed deducere,
Nec imperare solùm bella, sed per se gerere;
Algoris, ardoris, famis comes assiduus,
Vitam suam fecit
Et nobile solatium strenuis,
Et calcar molestissimum delicatis.
Aeternâ consultatione mentem sollicitans
Qui & agenda non facilè decerneret
Et acta seuerissimè trutinaret,

Cor-

Corpus ipsum in animi propemodum naturam
Coegit:
Ita illi & somni tempus arctauit,
Et amplificauit laboris,
Nulla re magis quàm fatigatione recreatus,
Ipsis venationibus suis videri potuit
Non tam feras, quàm otia persequutus.

ELOGIVM XXIX.

Ludouici voluptatum vsu temperantia.

L*VDOVICI palato*
Ita dulcis accidit Virtus
Vt præ illa aliã omnem contẽpserit voluptatẽ:
Cupiditatum mactator
Quæ pati nollent Imperium rationis,
Affectuum suorum Rempublicam
Eodem modo quo Galliam
Vni coegit Iusto parere:
Ignorans arcus, & sagittas Cupidinis,
Qui alioqui tam bene
Omne genus armorum nouerat Martis:
Excreatus probrosam authoritatem libidinum,
Quæ ipsosmet Reges facerent seruos sibi,
Studuit is viuere qui natus erat,
Vnius Dei famulus, cætera liber,
Galliæ Lilijs faciant alij ab auro pretium,

Suæ

Sua Ludouicus, nullà re magis voluit
Quàm Candoris admirabilitate laudari.
Supra omnes Telluris eminens sordes,
Nunquam non directus in originem suam,
Quam cœlo dignam pari fine probauit:
Præsentibus vti nolens delicijs,
Quà fide futuras expectaret, edocuit.

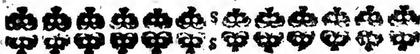
ELOGIVM XXX.

Ludouici in condonandis iniurijs Clementia.

I*VSTVS non quia dictus est Ludouicus,*
Ideo velit minus clemens audire:
Omnis in eo virtus mitigauit opposi tam,
Non exclusit.
Nullius rei magis, quàm iræ suæ dominus,
Cùm placatus non posset esse sceleribus,
Adhuc mitis esse studuit sceleratis.
Semper ad veniam pronior, quàm ad pœnam,
Paucorum supplicio vtilis vniuersis,
Vt sæuiendi occasiones præcideret,
Affectu Clementiæ in seueritatem consensit.
Cui non parceret reo Princeps
Qui Rupellanis toties perduellibus pepercisset?
Ne dilata quidem
In Decimumquintum mensem deditio,
Tantum iræ in mitissima mente collegerat,
Vt quos horrore nequitiæ

Vel

Vel ipsa destituerant elementa,
Calamitati sua puniendos relinqueret:
Donans humanitati, quod haresi non deberet;
Fœdas inuisa plebis reliquias
Non videre solùm sustinuit.
Sed & aggressus est pascere:
Ac si ob id vnum fieri portarum Dominus postulasset,
Vt non tam sibi, quàm beneficijs suis
Per eas pateret ad impios aditus,
Laxatam Vrbem sua illico impleuit annona.
Stupuit Hæresis nouam sibi penitus charitatem;
Ventris Idololatra
Adorauit solatium famis sua;
Damnauit pleno ore vesaniam,
Qua tamdiu ea sibi subsidia distulisset.
Ita Rupellam visus est bis vicisse,
Qui pertinaciam iam armis edomitam
Adhuc beneficijs expugnabat.

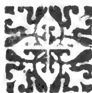
ELOGIVM XXXI.

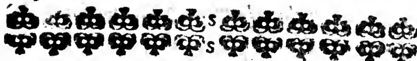
Ludouici in cælites omnes affectus.

L*VDOVICI mores*
Soli tibi amores rectè describant:
In ijs ille prodidit
Quidquid in se modestia tegeret:
Eorum studiosius nutriens famam,
Quorum æmularetur studiosius vitam.

Dum

Dum aliena latere non patitur merita
Vulgauit ſua.
Bellatori eximio
In ipſamet virtute pacifica militares animi
Placuerunt.
Ignatij præſertim, & Thaumaturgi Xauerij,
Quorum ſupremos honores
Primum à Gregorio XV. beneficium poſtulauit:
Quid non impetraret in tam bona cauſa
A Patre tam Beneuolo Primogenitus?
In Capite ſuo tot victrix difficultatum
Laureata Societas:
Hiſpanam patre, Gallicam patriâ
Paribus ſtudijs Regna tam diuerſa fouerunt,
Quid hic rides de Gebennenſi Ganea Miniſtelle?
Ingratus tibi placere potueram,
Gratus malui diſplicere.
Munerauit noſtra in te odia
Tam pretioſis amoribus Ludouicus.
Ibi collocauit beneficia, vbi ſuos inuenit affectus:
Hoſtium ſuorum hoſtibus inimicus eſſe non potuit,
Iuſtitiæ ſuæ partem ratus eos tueri
Qui Fanaticam Religionem
Mitius non inſequerentur libellis
Quàm ipſe Bellis.

ELOGIVM XXXII.

Ludouici in lethales noxas odium immortale.

IVSTO vnicus hostis, Iniquitas,
A qua meminerat laniatam sibi Patriam,
Sublatum Patrem, occisum Deum.
Innocentiæ tenacissimus,
Quam nullo pretio venalem haberet,
Illam vnam incolumem volens in quocunque
Periculo,
Eiusdem detrimentis, aut lucris
Fortunam suam omnem expendit.
Non quia Argus in suorum custodia,
Ideo aut Monoculus, aut cæcus in sua:
Omnem sapientiam, ac probitatem
In conscientiæ sollicitauit excubias,
Qui tot hostium irruptiones
Semper excepit intrepidus.
A minima quaque nequitiæ larua deterritus,
Securitatem suam solo Dei timore fundauit.
Semper ita deliberans
Vt nunquam vtilia præferret honestis:
Interrogare assuetus
Non quæ possent fieri, sed quæ deberent,
Iudicis suis necessitatem quamdam probitatis
Indixit.

Cum

Cùm amare neminem posset,
Qui aut non esset optimus,
Aut vsque ad optimorum deceptionem
Non posset talis videri.
Quid hic tecum susurras liuor improuide?
Succensere Regibus
Nec meum, nec tuum est?
Illi præsertim
In quo, & tu nihil præter fortunam odisti.
Errare si potuit Ludouici ingenium, quia hominis,
Errare voluntas non potuit,
Quia erat ea ipsa quæ Dei.

ELOGIVM XXXIII.

Varijs ægritudinibus premitur.

LVDOVICI Animus maior
Quàm vt in Corpore sine angustijs habitaret,
Operosissimæ menti
Nulla potuerunt membra sufficere,
Cùm solà laborum mutatione quiesceret,
Solà quietis incapacitate gauderet.
Morbis monitoribus vsus,
Aluit mortalitatis memoriam,
Et his saburratus oneribus
Præclusit leuitatibus viam.
Mors, quæ diffideret totum vno impetu sternere,
Studuit illum oppugnare per partes,

ELOGIVM XXVI.

Ludouici mira in adeundis periculis Fortitudo.

OMNI ausus horâ prouocare fortunam,
Conatus eius omnes ita contempsit,
Ac si ijs se obnoxium nesciret agnoscere.
Se ipso loricatus animus
Omnia præiuit in discrimina non vocatus:
Ibi potissimùm primas volens,
Vbi priuilegium est eligere potuisse postremas.
Terruisse illum ipsammet Mortem credas,
Adeò interritus in eius sæpe faucibus lusit.
Exempli sui violentia
Thersitem ipsum Achillem fieri coegisset:
Ijs implere solitus animis se sequutos,
Vt eius æmuli fortitudinis
Propè ad fines accederent temeritatis.
Ad Engeriacum sanè eò vsque progressus Rex est.
Quò nec triarium
Vlla parendi necessitas,
Nec gregarium vlla mercedis auiditas
Impulisset.
Nimirum se totum suis ita deuouerat,
Vt eos iam non solùm authoritate,
Sed ipso etiam vellet corpore tegere.
Eo regnante vix alios agnouit Gallia metus

Quàm

Quàm quos ipſe hac ſuâ tantâ ſecuritate
Feciſſet.
Pro bono nihil ſibi timente
Omnes omnia metuebant:
Nunquam de virtutis præſtantia dubij,
Semper de fortunæ infidelitate ſolliciti.
Abſumpſit tamen omnes in his timoribus metus
Erecta in omnem fiduciam Natio:
Ne vnum quidem Piſandrum
In tot exercitibus numerat,
Cùm odioſa videri iam non poſſint pericula militi;
Quæ vſque adeò cara fuerint Regi.

ELOGIVM XXVII.

Ludouici in plectendis ſceleribus, ac munerandis virtutibus ſumma Iuſtitia.

POPVLORVM fortunam
Artem veſtram facite, Principes,
Et vt poſſitis beare quos regitis,
Ideas diſcutite quas habetis.
Vnica Ludouico norma Regnandi,
Ad honeſta pellicere magnis præmijs,
Deterrere à turpibus, magnis pœnis,
Obruat veriùs quàm erudiat imperantes
Præceptorum multitudine Philoſophia:
Tam longum iter peregit ille compendio,

Qui

Qui bene ſemper collocauit beneficia,
Nec male ſupplicia,
Adeò vt illius in regno
Tam bono non licuerit eſſe miſerum,
Quàm malo felicem.
Statutos à Deo Virtutis nutritios Reges ſciens,
Tam multis tam honoribus aluit,
Vt vix vllo fuerit ſub educatore robuſtior.
Liberalitatem ſuam infra ſuorum merita
Nunquam paſſus conſiſtere,
Dare paratior quàm offerre;
Vigilias vnius munerans
Somnos alterius excitauit.
Non ideo tamen oblitus nequitiam plectere,
Quod totus eſſet in ornanda virtute;
Nihil cauit accuratius
Quàm ne aliena nimiùm diſſimulando flagitia,
Faceret ſua:
Et fruſtrà innocens, criminoſæ reus Clementiæ.
Quas malè condonaſſet hominibus,
Deo Iudici pœnas daret.
Digniſſimus quem mundus vniuerſus
Regem ambiret,
Qui quemquam nollet inter homines viuere,
Aut impunè malum, aut gratis bonum.

ELO-

ELOGIVM XXVIII.

Laborum amor & patientia singularis.

STERTANT in palatijs desides Animæ,
Et vnus ijs sit labor, tueri otia;
Diuinitatis æmulo Principi,
Ne quis in vita vacaret quieti locus,
Momenta omnia laudatissimis curis impleta,
Præsciens annos suos diuturnos esse non posse,
Quos adeò sæculorum omnium meritis onerasset,
Naturæ auaritiam sua correcturus industriâ
AEtatis pretiosæ vel minimam noluit partem
Perire.
Ne suæ quidem misertus pueritiæ,
Annos, quibus nondum prodesse hominibus poterat,
Colendo Deo prudenter impendit.
Assuetus suos in ardua non mittere,
Sed deducere,
Nec imperare solùm bella, sed per se gerere;
Algoris, ardoris, famis comes assiduus,
Vitam suam fecit
Et nobile solatium strenuis,
Et calcar molestissimum delicatis.
AEternâ consultatione mentem sollicitans
Qui & agenda non facilè decerneret
Et acta seuerissimè trutinaret,

Cor-

Corpus ipsum in animi propemodum naturam
Coegit:
Ita illi & somni tempus arctauit,
Et amplificauit laboris,
Nulla re magis quàm fatigatione recreatus,
Ipsis venationibus suis videri potuit
Non tam feras, quàm otia persequutus.

ELOGIVM XXIX.

Ludouici voluptatum vsu temperantia.

L*VDOVICI palato*
Ita dulcis accidit Virtus
Vt præ illa aliã omnem contẽpserit voluptatẽ:
Cupiditatum mactator
Quæ pati nollent Imperium rationis,
Affectuum suorum Rempublicam
Eodem modo quo Galliam
Vni coegit Iusto parere:
Ignorans arcus, & sagittas Cupidinis,
Qui alioqui tam bene
Omne genus armorum nouerat Martis:
Excreatus probrosam authoritatem libidinum,
Quæ ipsosmet Reges facerent seruos sibi,
Studuit is viuere qui natus erat,
Vnius Dei famulus, cætera liber,
Galliæ Lilijs faciant alij ab auro pretium,

Suæ

Sua Ludouicus, nullà re magis voluit
Quàm Candoris admirabilitate laudari.
Supra omnes Telluris eminens sordes,
Nunquam non directus in originem suam,
Quam cœlo dignam pari fine probauit:
Præsentibus vti nolens delicijs,
Quà fide futuras expectaret, edocuit.

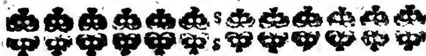
ELOGIVM XXX.

Ludouici in condonandis iniurijs Clementia.

IVSTVS non quia dictus est Ludouicus,
Ideo velit minus clemens audire:
Omnis in eo virtus mitigauit opposi tam,
Non exclusit.
Nullius rei magis, quàm iræ suæ dominus,
Cùm placatus non posset esse sceleribus,
Adhuc mitis esse studuit sceleratis.
Semper ad veniam pronior, quàm ad pœnam,
Paucorum supplicio vtilis vniuersis,
Vt sæuiendi occasiones præcideret,
Affectu Clementiæ in seueritatem consensit.
Cui non parceret reo Princeps
Qui Rupellanis toties perduellibus pepercisset?
Ne dilata quidem
In Decimumquintum mensem deditio,
Tantum iræ in mitissima mente collegerat,
Vt quos horrore nequitiæ

Vel

Vel ipsa destituerant elementa,
Calamitati sua puniendos relinqueret:
Donans humanitati, quod hæresi non deberet;
Fœdas inuisæ plebis reliquias
Non videre solùm sustinuit.
Sed & aggressus est pascere:
Ac si ob id vnum fieri portarum Dominus postulasset,
Vt non tam sibi, quàm beneficijs suis
Per eas pateret ad impios aditus,
Laxatam Vrbem sua illico impleuit annona.
Stupuit Hæresis nouam sibi penitus charitatem;
Ventris Idololatra
Adorauit solatium famis suæ;
Damnauit pleno ore vesaniam,
Qua tamdiu ea sibi subsidia distulisset.
Ita Rupellam visus est bis vicisse,
Qui pertinaciam iam armis edomitam
Adhuc beneficijs expugnabat.

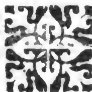
ELOGIVM XXXI.

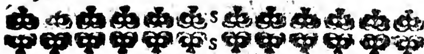
Ludouici in cælites omnes affectus.

L*VDOVICI mores*
Soli tibi amores rectè describant:
In ijs ille prodidit
Quidquid in se modestia tegeret:
Eorum studiosiùs nutriens famam,
Quorum æmularetur studiosiùs vitam.

Dum

Dum aliena latere non patitur merita
Vulgauit ſua.
Bellatori eximio
In ipſamet virtute pacifica militares animi
Placuerunt,
Ignatij præſertim, & Thaumaturgi Xauerij,
Quorum ſupremos honores
Primum à Gregorio XV. beneficium poſtulauit:
Quid non impetraret in tam bona cauſa
A Patre tam Beneuolo Primogenitus?
In Capite ſuo tot victrix difficultatum
Laureata Societas:
Hiſpanam patre, Gallicam patrià
Paribus ſtudijs Regna tam diuerſa fouerunt,
Quid hic rides de Gebennenſi Ganea Miniſtelle?
Ingratus tibi placere potueram,
Gratus malui diſplicere.
Munerauit noſtra in te odia
Tam pretioſis amoribus Ludouicus.
Ibi collocauit beneficia, vbi ſuos inuenit affectus:
Hoſtium ſuorum hoſtibus inimicus eſſe non potuit,
Iuſtitia ſua partem ratus eos tueri
Qui Fanaticam Religionem
Mitius non inſequerentur libellis
Quàm ipſe Bellis.

ELOGIVM XXXII.

Ludouici in lethales noxas odium immortale.

IVSTO vnicus hostis, Iniquitas,
A qua meminerat laniatam sibi Patriam,
Sublatum Patrem, occisum Deum.
Innocentiæ tenacissimus,
Quam nullo pretio venalem haberet,
Illam vnam incolumem volens in quocunque
Periculo,
Eiusdem detrimentis, aut lucris
Fortunam suam omnem expendit.
Non quia Argus in suorum custodia,
Ideo aut Monoculus, aut cæcus in sua:
Omnem sapientiam, ac probitatem
In conscientiæ sollicitauit excubias,
Qui tot hostium irruptiones
Semper excepit intrepidus.
A minima quaque nequitiæ larua deterritus,
Securitatem suam solo Dei timore fundauit.
Semper ita deliberans
Vt nunquam vtilia præferret honestis:
Interrogare assuetus
Non quæ possent fieri, sed quæ deberent,
Iudicis suis necessitatem quamdam probitatis:
Indixit.

Cùm

Cùm amare neminem posset,
Qui aut non esset optimus,
Aut vsque ad optimorum deceptionem
Non posset talis videri.
Quid hic tecum susurras liuor improuide?
Succensere Regibus
Nec meum, nec tuum est?
Illi præsertim
In quo, & tu nihil præter fortunam odisti.
Errare si potuit Ludouici ingenium, quia hominis,
Errare voluntas non potuit,
Quia erat ea ipsa quæ Dei.

ELOGIVM XXXIII.

Varijs ægritudinibus premitur.

LVDOVICI Animus maior
Quàm vt in Corpore sine angustijs habitaret,
Operosissimæ menti
Nulla potuerunt membra sufficere,
Cùm solà laborum mutatione quiesceret,
Solà quietis incapacitate gauderet.
Morbis monitoribus vsus,
Aluit mortalitatis memoriam,
Et his saburratus oneribus
Præclusit leuitatibus viam.
Mors, quæ diffideret totum vno impetu sternere,
Studuit illum oppugnare per partes,

Ipsis virtutibus animi
Ad vitiandum corpus abusa,
Lentè festinans artem edocuit,
Quæ ex tam longa experientia mortis.
Bene mori optime disceret.
Medicatus labore morbos,
Ac si ex otio prouenissent,
Dispendia valetudinis, lucra virtutis effecit.
Circumtulit ille secum
In Comitia, venationes, ac Bella
Excitatorem assiduum patientiæ suæ:
Aluit in visceribus voracissimam Tabem,
Quæ vt ad medullas vsque peruenerit,
Nihil de illius integritate comminuit.
Morborum causas erubescite, Principes,
Non effectus.
Fortuna Regis
Non excludit naturam hominis,
Cui maius ex qualicumque patientia meritum,
Quàm quocumque ex dispendio probrum.

ELO-

ELOGIVM XXXIV.

Mortalitatis ſuæ memor, regno ſuo conſulit.

IN Ludouici Teſtamento
Ne quis ſe quereretur præteritum,
Reliquit omnibus deſiderium ſui.
Iuſtitiæ illius coronamentum hoc fuit,
Ita ſeipſum
Iuxta cuiuſque in ſe iura partiri,
Vt cederet ſpiritum Deo,
Exuuias tumulo,
Annos tempori, famam æternitati,
Filio Regnum, Vxori Regem,
Principibus bene imperandi,
Et in commune omnibus
Bene viuendi optimam formam.
Ita cogitans ad quos migraret,
Vt quos relinqueret non eſſet oblitus,
Sua damna prohibiturus abſentiæ
Sibi ſimilibus rerum habenas commiſit:
Vtilis in eo vel maximè
Quod videri neceſſarius non curaret.
Procerum beneuolentià
Hæredis ſui muniturus infantiam
Iis ipſis ad ſe vocatis, quos varia fortuna
Diſtraxerat,

 Tot

Tot dedit Paci curatores,
Quot habere auctores bella potuerant.
Anteocupatione sagacissimà vsus,
Minus beneuolis ea ipsa contulit beneficia,
Quæ à sola eius morte sperassent;
Atque ita eos ipsos lugere
Suo coëgit in funere,
Qui videre potuerant finem illius
Suorum omnium gaudiorum initium posuisse.

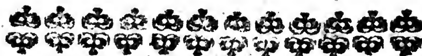
ELOGIVM XXXV.

Intentus ad Cœlestia rebus humanis penitus vale dicit.

LVDOVICO vt sẽper cordi fuerit cura regni,
Prima & postrema extitit cura sui.
Vita, quæ tota fuerat
Parænetica ad virtutem Oratio,
Esse mors Peroratio debuit:
In quam & vehementiores affectus,
Et vtiliora suasioni argumenta coirent.
Iacuit in Cubili,
Ac si sedisset in Cathedra,
Principum magister idoneus.
Et felicibus ingens exemplum modestiæ,
Patientiæ miseris,
Virtutibus suis fortunam omnem erudijt.

Quàm

Quàm alienus à voluptatibus viuens,
Tam exemptus à doloribus moriens,
Videri potuit
Ab ijs ipsis, quas tolerabat, molestijs abfuisse.
Se oblitus Regem, Maritum, Patrem,
Vt iam solum hominem meminisset,
Amasius æternitatis
In manifesta erupit odia temporis.
Rerum omnium inanitate deprehensâ,
Vbi decepti cæteri lugent,
Gaudere potuit
Antiquæ credulitati suæ
Tam bene experientiam respondisse.
Nemo dare vitam libentiùs debuit
Quàm qui vnius dispendio
Geminam lucraretur,
Nunquam aut apud Deum in Cœlis,
Aut apud homines in Historijs moriturus.

ELOGIVM XXXVI.

Ad mortis nuncium hilaratur.

DEVM anhelanti
Nullus dolor humana deserere;
Summa verò lætitia
Fluxum regnum æterno mutare.
Mortem non ita rarò viderat,

Vt eius adhuc formidare posset adspectum:
Sed nec ita adhaeserat vitae,
Vt eo solui glutino poenam putaret.
Miles emeritus impetrata missione,
Quidni laetus ea bella desereret,
Quae vt felicia sint,
Nunquam sine populorum detrimentis
Emolumenta Principum emunt?
Qui omnia sibi gaudia
In horam illam distulerat,
Ea tunc primum securus admisit,
Cum sibi ab vllo eripi iam vix possent.
Spei plenus metum omnem excludens,
Quia vixerat vt moriturus,
Mori quoque debuerat vt victurus,
Iusti animam tormentum mortis non attigit;
Tota illa eminens supra corpus
Nullam illius sensit iniuriam,
Qui id semper egerat,
Vt nulli quidquam deberet:
Nullum soluit libentius debitum,
Quam supremum.
Oblatum alias recusauerat saepe natura,
Et desiderij vehementia
Inferentem violentiam Caelo
Terras adhuc tolerare coegerat:
Vicit tandem iterata toties oblatio reluctantem,
Addita Ludouici trophaeis Natura iam clamat
Illi cedendum in omnibus,
Qui terras armis subegerit, Caelum votis.

ELOGIVM XXXVII.

Aſcendenti in Cælum Chriſto Triumphi comes adiungitur.

PRo tota Ludouici vita meliorem Apologiam
Ipſa morte Ludouici non habeas.
Plenus deſiderio pacis, è bello diſcedens
Tot exercituum Imperator,
Quia Duci Chriſto meruerat
Ab eodem cæleſte Capitolium Aſcendente
Triumphi comes aſſumitur.
Commori Chriſto qui totâ vitâ didicerat,
Eodem quo ille migrare è mundo die
Felicitatis ſuæ partem putaſſet,
Attendens tamen æquiſſimus Arbiter,
Magis quid Regis merita poſcerent,
Quàm quid vota,
Iam non illum dolorum,
Sed gaudiorum comitem voluit.
Duos vna pompa
In Cælum extulit Reges,
Quorum vterque ſequi volentibus,
Quàm alta reliquerit in terra veſtigia,
Montes, mentéſque docebunt.
Nec malè dubites
Illum in nube ſublatum,

Alio-

Alioquin
Vnde in Christinæ serenitate tot pluuiæ,
Nisi a nube
Quæ & hunc illi Solem eripuit?

ELOGIVM XXXVIII.

Eodē quo Henricus Pater mortuus die, mense, horà

P*ROFATVM Henrici magni cæde*
Mensem, diem, horam,
Seipso Ludouicus expiat Immolato.
Hæc vltima pio Regi cura superfuit.
Vt postquam temeratissima sacrauerat loca,
Impiata sacraret & tempora.
Galliæ Lilia è cœlo venisse
Nouo mundus didicit argumento:
Viuendi leges a terra non accipiunt,
Quæ quo nasci mense debuerant, moriantur.
Iustus heu! nimium Princeps!
Vitam vbi esse didicit rem non suam,
Eam naturæ vel non exigenti restituit.
Ad Libram, in qua genitus,
Ita semper expendit omnia,
Vt mori malens,
Quam argui moræ reus:
Regnum eo ipso quo acceperat momento
Deponeret.

Planè

Planè Christianissimus
Qui vel in hoc voluerit conuenire cum Christo,
Quod quæ illi viuendi fuerat,
Eadem sibi esset meta regnandi.
Decimaquarta mensium dies
Fuerit olim faustissima Galliæ,
Cui & ad Abduam contra Venetos.
Et ad Meregnanum contra Heluetios,
Et ad Ceresolas contra Cæsarianos victorias dedit:
Ne nunc quidem credi possit infesta,
Cùm talium Regum donat initia.
Cedite Superi Ludouico Decimoquarto fortunam,
Quam olim Decimæquartæ indulseratis diei.
Sub Rege felici
Nullus infelix esse Galliæ dies potest.

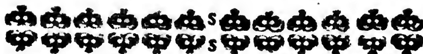
ELOGIVM XXXIX.

Mortuus ab vniuersa lugetur Europa.

L*VDOVICO viuente*
Quia moritura bella præsenserat,
Mortuum ita luxit Europa,
Ac si non illi solùm,
Sed Paci etiam parentaret.
Discordi mundo tam ingens fuerat
In illius amore concordia,
Vt iis ipsis carus quibus non vtilis,
Propemodùm inter tot bella hoste careret,

Cùm

Cùm amicorum erga se animos
Vel in hostibus inueniret.
Dilexère Regem ij ipsi qui Regnum oderant,
Nec vllus ex eà potuit iacturà lucrum
Agnoscere,
In qua spem pacis amitterent,
Qui non amitterent ducem belli.
Condonent Superi nobis,
Qui tale theatrum amisimus,
Omnem intemperantiam luctus.
Modestia, quà se magnificè lugeri prohibuit,
Lacrymas quas siccare voluit, excitauit.
Vetitum nitimur in dolorem,
Et eius obliti iussa,
Dum meminimus merita,
Affectu reuerentiæ obedientiam violamus.
Rex iusta velit, nemo non eadem volet:
Cæterùm quoties se contemni præceperit,
Nunquam nos habeat obsequentes.

ELOGIVM XL.

De tota Ludouici Iusti vita Iudicium.

A*DVLATIONIS officia qui non admisit*
Non ferat mortuus. (viuus,
Inflent Elogia tumidos,
Iustos Iudicia sola delectant.
Ludouicus Henrico & Mariæ parentibus

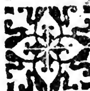
Sum-

Summæ complementum fortunæ,
Multiplici coæuus prodigio,
Sæculi secum nascentis initia dedicauit.
Puer ita factus ad regnum,
Vt illi Diuinæ iudicio Prouidentiæ,
Vltra decennium differendum non fuerit.
Galliæ sibi occumbenti suffectus Oriens
Pronum in vesperam diem perseuerare coegit.
Nactus vxorem, quam parem annis natura,
Non imparem meritis
Virtus & fortuna fecissent;
Vel ipsis Hymenæi facibus
Hæresi morituræ rogum accendit.
Erepturus rebellibus nocendi facultatem,
Quando voluntatem non poterat,
Sæpe concisos, & non nisi serò correctos
Edocuit,
Tam Iusto nihil esse inuium,
Quàm Impio nihil tutum.
Ad expiationem hanc Regni sui
Tanquam ad rem maximè sacram
Sub habitn Bellatoris
Affectu Sacerdotis acccedens,
Ita in ea versatus est, vt videri potuerit
Armis suis non tam voluisse sontes plectere,
Quàm Deum placare.
Vicerit ad Rupellam Elementa omnia;
Plenior illi gloria
Bxpugnasse oppositis moribus per duellium animos,
Quàm ineluctabilibus machinis muros.
Eos sortitus administros,
Quibus suam videri posset
Contulisse cum authoritate fortunam:

Ade-

Adeptus victorias
Continentes in Insulis, stabiles in Euripis,
Galliam suam in bella deducendo pacauit.
Seu pugnaret, seu oppugnaret, seu propugnaret,
Vbique tam strenuus miles,
Quàm prouidus Imperator.
Omnes Europæ fluctuantis occupauit affectus,
Spes, metus, amores, admirationes.
Annos eius si à rebus gestis recenseas,
Non è Mensibus, sed è Sæculis
Credes esse conflatos.
Virtuti per omnia vectigalis,
Illius aut vlciscendis iniurijs,
Aut exornandis meritis,
Animi & regni facultates omnes impendit.
Vbique Iustus
Si vitæ rationem attendas;
Vbique felix
Si conditionem fortunæ:
Non alio fuit miserandus ex capite,
Quàm quod non potuerit aut bella componere,
Aut saltem hostes mutare.

FINIS.

ELOGIORVM ARGVMENTA.

FINIS.